



BØRNEHAVEN STENDALEN

DEN STYRKEDE LÆREPLAN 2024-2026

RAPPORTEN ER SENEST REDIGERET: 01-11-2024
FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL



INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	5
2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
2.2 Pædagogisk læringsmiljø	11
2.3 Samarbejde med forældre om børns læring	13
2.4 Børn i udsatte positioner	14
2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen	15
3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	18
3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	18
3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	18
4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	20
4.1 Alsidig personlig udvikling	20
4.2 Social udvikling	21
4.3 Kommunikation og sprog	23
4.4 Krop, sanser og bevægelse	24
4.5 Natur, udeliv og science	25
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	27
5 EVALUERINGSKULTUR	29
5.1 Evalueringskultur	29
5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	30

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

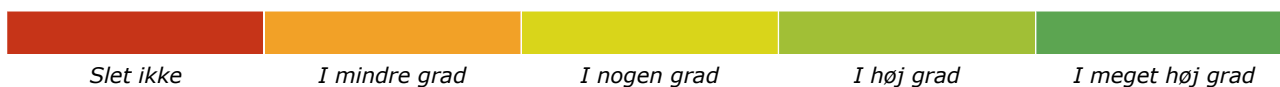
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:



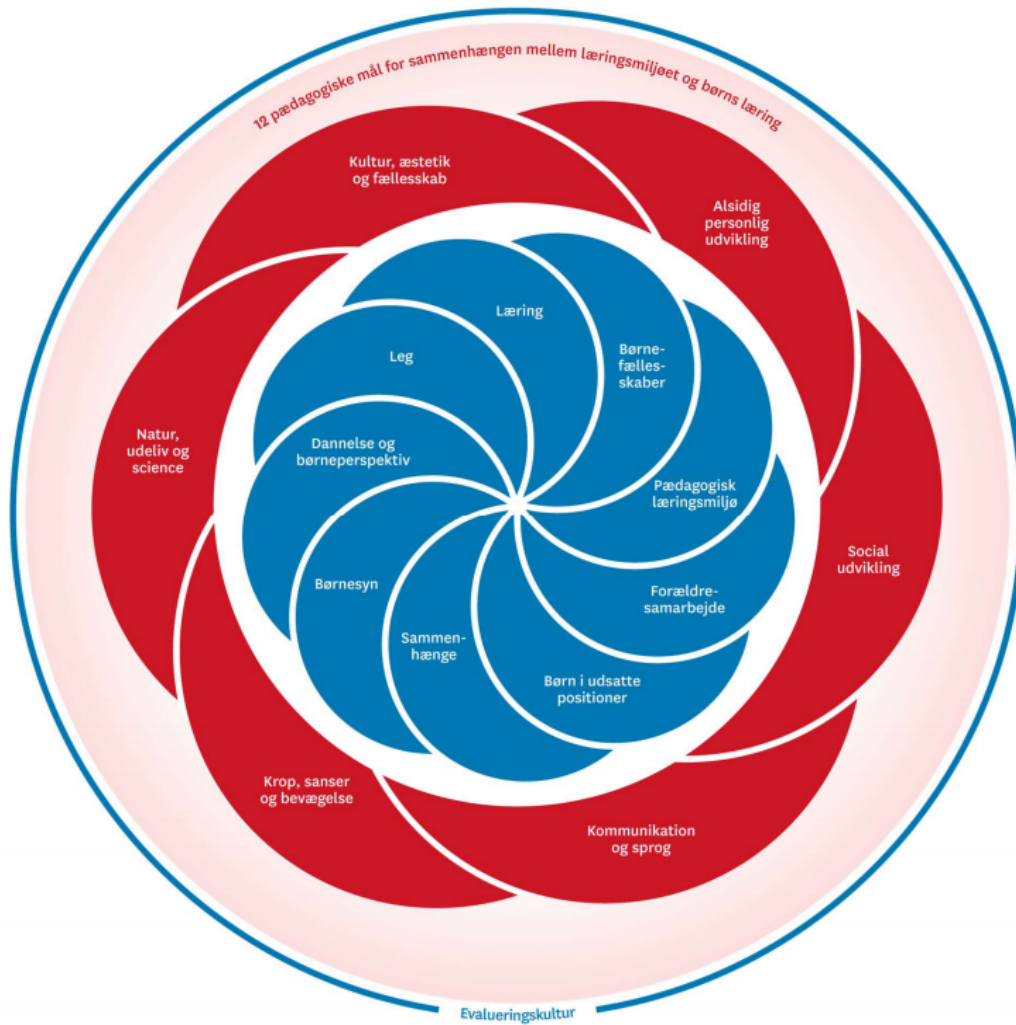
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarene på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".



Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer



1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Børnehaven Stendalen er en del af Ullerupbæk distrikt, Fredericia Kommune. Vi modtager børn på almen børnehaveplads i alderen 2-6 år samt børn, der visiteres til et specialpædagogisk dagtilbud i alderen 0-6 år. Institutionen er fysisk placeret i forlængelse af Frederiksodde Skole.

Der er 2 afdelinger i Stendalen. Afdeling Lunden, hvor der er 2 grupper med børn på specialpædagogisk plads. Afdeling Lysningen hvor der er 2 grupper med børn på både almen børnehaveplads og specialpædagogisk plads.

Vi har 2 legepladser med en låge imellem, så vi har mulighed for at lave et mindre legemiljø for de børn, der har brug for det. Legepladsen er primært belagt med fliser, så børn der har hjælpemidler, har mulighed for at komme rundt på legepladsen. De fleste legeredskaber er placeret, så børn med hjælpemidler får lige legemuligheder.

Vi er p.t. 18 pædagoger, 4 pædagogmedhjælpere, 1 fysioterapeut, 1-2 pædagogstuderende, 1 køkkenansvarlig samt 2 pædagogiske ledere.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Hvad siger loven om barnesyn?

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

I Stendalen har alle børn en stemme og bidrager på hver sin måde til fællesskabet. I personalegruppen i Stendalen arbejder vi hele tiden på at justere og ændre rammerne, så vi her igennem kan skabe de bedste betingelser for trivsel og udvikling hos barnet.

Vi er optaget af at barnets reaktioner kan være et signal til det pædagogiske personale om, at rammen omkring barnet og den pædagogiske tilgang skal justeres og tilpasses, så barnet igen oplever at lykkes og kunne mestre hverdagen.

I Stendalen har vi gennem et godt stykke tid arbejdet på implementeringen af KRAP (kognitiv, ressourcefokuseret, anerkendende praksis). Det kommer i høj grad også til udtryk i vores barnesyn, hvor følgende centrale pointer kan nævnes:

- Barnet gør altid det bedste, det kan i en given situation, med de for barnet grundvilkår og strategier, det for nuværende har til rådighed.
- Det er altid fagpersonens ansvar at være garant for kvaliteten af relationen.
- Vi taler med barnet og ikke om barnet, og er i det hele taget optaget af vores måde at italesætte den pædagogiske praksis, da dette er med til at definere vores barnesyn.
- Alle børn har ressourcer, og det er fagpersonens opgave at skabe den gode ramme, der sikrer udvikling.

Vi anser det, som en vigtig opgave for de voksne at sikre, at alle børn oplever, at de kan bidrage aktivt, og er vigtige aktører ind i fællesskabet. Vi har børn i Stendalen, der ikke selv er i stand til at opsøge fællesskabet, og her må de voksne træde til, og skabe rammerne for at et samspil kan opstå. En del af børnene i Stendalen har fysiske og/eller kognitive vanskeligheder, der giver den samlede børnegruppe et meget differentieret udviklingspotentiale. Her tager de voksne udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og støtter barnet i den videre udvikling med udgangspunkt i det, barnet i forvejen mestre.

Beskrivelse og analyse:

Eksempel 1) Her har en voksen placeret en pige i kørestol på legepladsen, der med en 0-1 kontakt kan aktivere sæbebobler. Dette trækker andre børn til, som ellers ville være løbet derfra og være mange steder rundt på legepladsen. De samles nu om pigen, og deltager i aktiviteten. Pigen er således blevet en vigtig aktør i en fælles leg.

Eksempel 2) En dreng har vanskeligt ved stillesiddende aktiviteter og har ikke forståelse for at vente på tur. På stuen fører dette til konflikter med andre børn. Den voksne hjælper barnet i gang med en leg på legepladsen med to andre børn. Her skal børnene klatre op i legetårnet for herefter at rutsje ned. Barnet er dygtig motorisk og bevæger sig gerne og med guidning fra den voksne, bliver det her muligt for barnet at vente på tur og få en god legeoplevelse med de andre børn.

Hvad siger loven om dannelse og børneperspektiv?

Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

I Stendalen efterspørger målgruppen en høj grad af struktur og forudsigelighed, hvilket danner rammen om hverdagen. Gennem hverdagsrutiner arbejdes der målrettet med, at børnene lærer at vente på tur, lytte til hinanden i samtale omkring dagens aktiviteter, hjælpe en kammerat, der har brug for hjælp med sin jakke i garderoben, bede om mad og sende mad videre til sidemanden, deltage aktivt i små dialoger omkring måltidet, spørge andre børn om man må være med i en leg og lære at acceptere og håndtere en eventuel afvisning.

Tilbagevendende højtidsfester og aktiviteter bidrager ligeledes til arbejdet med kultur og æstetik, der er med til at danne børnegruppen. Fx holder vi en Lysfest i november, hvor vi skaber en ramme, der appellerer til at vi er stille sammen i mørket, ser og sanser de levende lys, lytter til et eventyr om Ridder Morten og synger kendte lanternesange.

I Stendalen arbejdes der med medbestemmelse på mange niveauer. Det kan være en børnegruppe der evaluerer i fællesskab på en aktivitet eller kommer med ønsker til menuplanen. Ligesom det kan være et barn uden talesprog, der gennem billedkommunikation gives mulighed for selv at vælge, hvilket legetøj barnet har lyst til at lege med.

I Stendalen har vi 3 grupper, hvor børnene er visiteret til specialpladser og 1 gruppe, hvor vi har børn på almene børnehavepladser og børn visiteret til specialpladser. På alle grupper anvender vi ASK – Alternativ Supplerende Kommunikation på forskellige niveauer, da mange af vores børn ikke kan give udtryk for ønsker og behov ved hjælp af det verbale sprog. ASK giver vores børnegruppe en oplevelse af at have medbestemmelse og medindflydelse på deres dagligdag i børnehaven.

Beskrivelse og analyse:

I Stendalen anvender vi dagligt også Boardmaker systemet, hvor vi, via Boardmaker billeder understøtter barnets kommunikation.

Eksempel 1)

Nedenstående foto illustrerer et PODD inspireret skema, der bruges, når børnene skal have formiddags- og eftermiddagsfrugt. Her får børnene ved hjælp af udpegning mulighed for at kommunikere ønsker og behov til den voksne. Desuden får barnet også medindflydelse på, hvad han/hun ønsker at spise mm. Vi har forskellige PODD inspirerede skemaer tilgængelige til de forskellige måltider samt til toiletbesøg og forskellige lege.

Billede af PODD inspireret skema indsat

Eksempel 2)

I Stendalen har vi børn, der har brug for fotos af konkrete ting, de kan vælge imellem. Nedenstående foto er et eksempel på det. Her fortæller vi barnet via et mobilt Boardmaker skema, at først kan han/hun lege og herefter skal han/hun spise. Barnet får så via fotos af tilgængelige legesager indflydelse på, hvad han/hun ønsker at lege med.

Billede af mobilt boardmakerskema indsat

Desuden bruger nogle børn i Stendalen GoTalkNow (GTN) som er en fleksibel og brugervenlig kommunikations-app til Ipad, og har samme formål som de øvrige ASK hjælpemidler. GTN skal ses som en stemme for barnet, så det kan udtrykke ønsker og behov. Det kan også bruges som et "lokomotiv" for sproget eller hjælp til sætningsopbygning. GTN kan ikke stå alene, men understøttes altid af den voksne med det verbale sprog ligesom det indtalte på GTN gentages af den voksne. GTN er et personligt kommunikationsmiddel og bruges både i børnehaven og i hjemmet.

Eksempel 3)

Medbestemmelse og medindflydelse foregår på flere niveauer i Stendalen. Ofte er det de voksne, der sætter den øvre ramme for dagens aktivitet, dog er aktiviteterne planlagt, så det enkelte barn har medindflydelse på processen i aktiviteten.

Nedenstående fotos illustrerer, hvordan børnene har medindflydelse på en sangaktivitet.

Billede af boardmakerbilleder til at vælge og tælle indsat

Barnet vælger mellem en række forskellige sange illustreret med boardmaker billeder. Når barnet har valgt en sang, sættes billedet om på bagsiden, så alle kan se hvad barnet har valgt. Herefter understøttes barnet i at tælle til 1-2-3-nu også ved hjælp af billeder. Sangaktiviteten er et eksempel på, at børnene inviteres til at være aktivt deltagende i en aktivitet, hvor de lærer at vente på tur, og de får en gryende fornemmelse af at være deltagere i en demokratisk sammenhæng.

Eksempel 4)

På stuen med både børn på almen børnehavepladser og børn på en specialbørnehaveplads arbejdes der med børns medbestemmelse og demokratisk forståelse i form af afstemning.

Billeder af børn der i forbindelse med OL-dagen stemmer om hvilke aktiviteter de skal deltage på.

Børnene er med til en afstemning, hvor de bruger deres sko som en konkret de stiller foran den aktivitet de ønsker at deltage på. Her bliver det visuelt synligt for børnene hvilken aktivitet flest har valgt fremfor, hvad en håndsoprækning ville have gjort. I dette eksempel deltager børnene i en demokratisk sammenhæng og får en oplevelse af, at nogle gange er det flertallet, der bestemmer – også selvom man selv havde et andet ønske.

Eksempel 5)

Om formiddagen spiser børnene på denne stue formiddagsmad kl. ca. 8.30. En del børn er kommet i børnehaven på det tidspunkt, og andre kommer imellem 8.30 og herefter. Derfor har stuen indført café-model, hvor børnene har medindflydelse på, om de har lyst til eller brug for at spise. Hvis et barn ankommer sent, er det måske ikke sulten og vil hellere lege – dermed får barnet en følelse af at blive hørt og taget alvorligt i forhold til egne behov.

Hvad siger loven om Leg?

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

For os i Stendalen hænger leg, børnefællesskaber og læringsmiljø tæt sammen. Vi arbejder hele tiden på at forny og optimere institutionens læringsmiljø, så kreative lege og et godt børnefællesskab kan opstå. Personalet er både forpligtet på at følge børnenes spor i den spontane leg, samt sikre at legen udvikler sig positivt for alle børn. Som specialinstitution har vi en særlig opgave i at finde løsninger og se muligheder for at alle børn kan deltage ligeværdigt i legen trods forskellige forudsætninger.

For en del af børnene i Stendalen opstår leg ikke af sig selv. Her er det den voksnes ansvar at instruere og være aktivt deltagende i legen, samt skabe rammerne for kreativ leg gennem gentagelser og en tydelig kontekst. Vi arbejder med den voksnes positionering både ude og inde, samt hvornår den voksne skal gå foran, ved siden af eller bagved i forhold til at sikre udviklende leg og trivsel.

Vi har desuden fokus på, at der skal være plads til, at leg kan udfolde sig gennem hele dagen.

Legefællesskaber skal være ligeværdige og udviklende for barnet, og der skal være deltagelsesmuligheder både i den frie leg og i den rammesatte leg. For nogle børn kan ydertimerne, hvor færre børn er tilstede være her, der i særlig grad er plads til eksperimenterende fordybelseslege.

Beskrivelse og analyse:

I den frie leg på stuen får børnene medbestemmelse i, hvad de har lyst til at lege med af legetøj, om de vil lege selv eller sammen med andre. Vi har børn på stuen, som ikke altid kan rumme at være i større fællesskaber og har brug for at trække sig og få alene tid. I legene øver børnene sig f.eks. i forskellige daglige gøremål, finmotorik, øje/hånd koordination, konstruktionslege, motoriske aktiviteter og den sproglige formåen.

Eksempel 1)

Billede indsat

Fire børn er i gang med at lege far, mor og børn. "Faren" og "Moren" laver mad til de to storebrødre, som passer babyerne. "Moren" laver suppe til de mange børn og imens dækker "Faren" bord. Han skal tælle hvor mange tallerkner, der er brug for, så de alle kan få mad. De to storebrødre går ture med babyerne i barnevogn, og lader babyerne snakke sammen så de, som de siger "kan blive gode venner". Den ene storebror øver sig også i at give babyen tøj på - det er svært og kræver tålmodighed samt fingermotorik.

Der er brug for hjælp fra en voksen, som befinder sig ved siden af legen til at hjælpe med at få tøjet rigtigt på.

Legen fra ovenstående har udviklet sig til, at den ene storebror er sulten, men "Moren" er gået, så han må selv i gang med at lave en sandwich. Han finder brødristeren frem og rister brødet. Han fortæller højt, hvad der lægges på det ristede brød. Der kommer både salat, tomat og ost på. Her øves der sprogligt både på, hvad de forskellige fødevarer hedder, og hvad der findes i et køkken af diverse ting.

Eksempel 2)

Billede indsat

På de ovenstående billeder er der fra børnenes side valgt aktiviteter, hvor de sidder alene med hver deres perlekreationer – enten at lave halskæder/armbånd eller perleplader. Samtidig med at de er fordybet i deres eget og styrker deres øje/hånd koordination, er der også mulighed for at have små dialoger både barn/barn, men også barn/voksen. F.eks. spørge den ene ind til, hvad den anden laver, de øver sig på farverne på perlerne, og de øver sig i at låne af hinanden. Her kan der være brug for, at den voksne sidder med ved bordet og deltager i de små dialoger og hjælper børnene i dialogen, hvis der er noget de ikke forstår eller misforstår.

På nedenstående billede er den voksne en del af legen. Her hjælpes der med at bygge konstruktioner samtidig med, at der foregår små dialoger henover bordet. Her øves der sprogligt på forholdsord og farver. Der guides i, hvordan man kan hjælpe hinanden eller låne af hinanden uden at det ødelægger det, man selv har bygget.

Billede indsat

De voksne på stuen har her fokus på barnets frie leg samt barnets medbestemmelse i og ytringer omkring, hvad det enkelte barn kunne tænke sig at lege med. Der er en opmærksomhed omkring, om barnet ønsker at lege alene eller sammen med andre på det givne tidspunkt.

De voksne har øje for at skabe inspirerende legemiljøer, give plads til barnets/børnenes egne initiativer og have fokus på deres rolle i forhold til børnenes lege, fællesskaber, trivsel og udvikling. I de frie lege er de voksne observerende og i en understøttende position. Det vil sige, at de er ved siden af legen og klar til at hjælpe, guide og støtte det enkelte barn/børnegruppen, hvis der opstår uoverensstemmelser i legen, hvis der er brug for hjælp til at oversætte barnets kommunikations form eller verbale ytringer. Eller hvis et barn har brug for hjælp til at komme ind i en leg eller komme tilbage i en igangværende leg. Den pædagogiske faglighed kommer til syne ved, at der gives plads til det, som det enkelte barn eller børnegruppe har interesse for eller er optaget af. Derudover reflekterer de voksne over egne positioneringer, dvs. hvor er det bedst at placere sig på stuen eller legepladsen, så barnet/børnene understøttes på den bedste mulige måde, hvis der opstår behov herfor.

Børn udvikler kommunikation, sprog og fantasi gennem legen, derfor er det vigtigt, at de voksne tager ansvar for at hjælpe det enkelte barn med at udvikle sprog og kommunikation, så det derved opnår erfaringer og strategier til at komme ind i, indgå og slutte en leg.

Eksempel 3)

Legen foregår på en gruppe, hvor der kun er børn på specialbørnehavepladser, og derfor er legen tilrettelagt i små differentierede fællesskaber. Børnene der deltager i legen har brug for den voksne til at understøtte udviklingen af legestrategier. I den frie leg på gulvet, ses at børnene i høj fart skifter fra den ene til den anden leg uden at en reel fordybelse finder sted. Der efterspørges derfor at den voksne hjælper med at skabe de rette rammer for at de kan fordybe sig i og udvikle på en leg.

Denne dag er det ene barn på eget initiativ gået over til den store kasse med byggeklodser. Pædagogen hægter sig på og spørger, om han vil lege med klodserne. Det vil han gerne. Pædagogen hjælper med at sætte en god ramme for legen ved, at den skal foregå ved bordet. Det andet barn bliver præsenteret for legen med kammeraten og klodserne. Barnet har ikke et udviklet verbalt sprog men forstår godt, hvad det bliver spurgt om. Barnet virker begejstret, og der kommer et stort smil til syne i barnets ansigt. Barnet kommer også op og sidde på en stol, så det sidder overfor det andet barn. Børnene sidder nu med hver deres legoplate og duplo klodser. Pædagogen sidder for bordenden imellem de to og guider dem undervejs.

Der er ro på stuen og begge børn får sat mange klodser på deres plade. Efter et par minutter er det ene barn færdig med at sætte klodser på sin plade. Barnet sidder nu i stedet og kigger ud i luften, imens det putter en klods i munden. Det andet barn mister også interessen og sidder og kaster klodserne ned på gulvet.

Pædagogen tilbyder sig og ved af erfaring, at begge børn er vilde med biler. Pædagogen finder nogle duplo biler samt en Lego færge frem og viser det ene barn, hvordan det kan sætte klodser på bilen og køre den ombord på færgen. Herefter sejler pædagogen færgen over til det andet barn, som sidder på den anden side af bordet alt imens der sættes ord på hvad der sker. Pædagogen kører bilen af færgen og bruger lyde herfor. Dette fortsætter et godt stykke tid og der ses at børnene på ny begge bliver opmærksomme på og optaget af legen. De begynder selv at stable klodser på flere biler og kører dem

ombord. Imens sidder den anden og venter på, at færgen kommer, så bilerne kan køre af. Legen kan dermed fortsætte. Begge børn er meget optaget af legen, og den varer i ca. 20 minutter.

Den samme leg gentages mange dage, og børnene får efterhånden helt styr på hvad legen går ud på. Pædagogen sejler færgen, og børnene kører skiftevis biler af og på færgen. Legen udbygges med telefonopkald fra det ene barn til den anden.

En morgen kommer det ene barn tidligt i børnehaven, og går direkte over til den store kasse med duplo klodserne. Pædagogen hjælper barnet op til bordet, og barnet går herefter selvstændigt i gang med færgeligen.

Årsagen til den manglende billedokumentation i denne leg er helt bevidst. En evt. " "fotograf" ville skabe forstyrrelser for børnenes fordybelse i legen.

Hvad siger loven om Læring?

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

Da vi er en daginstitution med overvejende børn med særlige og individuelle behov står livsduelighed, læring, trivsel og accept bl.a. Desuden tager Stendalens læringssyn udgangspunkt i at udvikle børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse, hvilket sker i en vekselvirkning mellem børnenes frie leg, voksenplanlagte aktiviteter og hverdagsrutiner. Dette afspejler, hvordan vi arbejder med læring i vores kontekst som både special- og almen daginstitution.

For os er relationer, motivation og det læringsmæssige indhold væsentlige forudsætninger for alle læringssituationer. Det rummer altid de kognitive, sociale og personlige kompetencer, som tilegnes både i hverdagsrutinerne og i de planlagte aktiviteter.

Centralt for læringssynet står, at vi følger børnenes spor, tager udgangspunkt i det de selv viser, samt arbejder målrettet med fælles og individuelle fokusmål. Forud for at der sættes nye fokusmål spørges forældrene til hvad de ser er vigtigt og det næste skridt i deres barn udvikling. Målene fastsættes desuden ud fra et fokus på barnets ressourcer og en antagelse om at det bliver både sjovere og nemmere at lære noget nyt, hvis det handler om noget barnet i forvejen viser interesse i. Til dette anvendes Ressourceblomsten med forudsætningsanalyse so er et KRAP skema.

Beskrivelse og analyse:

Eksempel 1)

I dette eksempel er der valgt at sætte fokus på den sociale forståelse og læring ved, at børnene får succes i hverdagens rutiner. Arbejdet med "fri for mobberi" foregår en gang om ugen i vores almen gruppe. Vi har fokus på læring og benytter "fri for mobberi" som et pædagogisk redskab til, at gøre børnene bevidste og tolerante overfor hinanden. Maryfonden "fri for mobberi" ligger til grund for vores arbejde med børnenes tolerance og øje for hinanden. Det er nemmere for et barn at få øje på andre børn i små børnefællesskaber og derved lære af hinanden. Når der er skabt et rum, der er trygt, at være i for alle børn, er rammen for læring for det sociale fællesskab optimal. Dette sociale fundament i form af store og små børnefællesskaber danner rammen for læring hele dagen.

Børnene har størst motivation for det, de er optaget af og lærer bedst fra et andet barn. Vi voksne kan motivere barnet og opmuntre barnet til at tro på sig selv. Dette gøres bedst gennem små hverdagssituation, hvor barnet får mulighed for at øve sig, og derved skaber grobund for ny læring for det enkelte barn.

Eksempel 2)

Billede indsat

Børnene skal give hinanden massage på ryggen. Det skal føles rart, og der skal kunne gives og modtages. Børnene er sammen to og to på gulvet. Der læses op fra en historie, hvor hvert barn skal røre og udføre massage på sin kammerat. Vores "fri for mobberi" viser os at alle børn er deltagende. Stemningen er rolig og behagelig i stuen. De voksne guider massagen ved at vise bevægelsen og sige, hvad børnene skal.

Senere i processen ses det, at børnene selv kan gøre det på hinanden, og til sidst oplever vi, at børnene, i hverdagen har mere øje for hinanden og hjælper hinanden mere. Ved målrettet at arbejde med dette i hverdagen oplever vi børn, der har lært, at udtrykke deres behov overfor hinanden. De store hjælper de små, og alle har øje for hinanden. En pige siger: "jeg kan ikke lyne min jakke". En ældre dreng siger: "skal jeg hjælpe dig"?

Eksempel 3)

I hverdagen på stuen oplever vi børn i leg, der spørger: "må jeg låne den", og øver sig på at respekterer et nej. Med støtte fra de voksne øver børnene sig på at kommunikere om konflikten.

To børn sidder på gulvet i en leg med ponyer. Den ene siger: "må jeg låne din hest"? Den anden svarer: "ja". Efterfølgende bliver hesten afleveret tilbage. Nogle børn har brug for mere hjælp end andre i læringsprocesserne i det sociale felt.

Voksne støtter og guider barnet ved at gå forrest i læringen. Med tiden bliver barnet mere sikker, og så kan vi støtte ved siden af barnet, og med tiden kan vi støtte bag barnet, indtil vi helt kan slippe, og barnet har automatiseret sin kunnen.

Vi kan fornemme en større tolerance mellem børnene, og de lytter mere til hinanden. Det skaber en ro og en god stemning børnene imellem. Der er selvfølgelig stadig konflikter i fællesskabet, men ved at arbejde med det, bliver alle mere bevidste om hinanden og omsorgen for hinanden vokser.

De stille børn bliver også hørt og tør mere. Vi oplever, at drenge og piger leger mere med hinanden.

Hvad siger loven om børnefællesskaber?

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

I Stendalen arbejder vi med børnefællesskaber på flere niveauer. Det kan være i små grupper indenfor det lidt større fællesskab, samt relationer på tværs af afdelinger og stuer. Desuden opstår der naturligt fællesskaber i forhold til dagsstrukturen, og om man er i institutionen fra tidligt om morgenen eller til sent om eftermiddagen. Her arbejder vi i Stendalen på, at der skal være mulighed for leg og fordybelse, samt etablering af venskaber henover hele dagen, og ikke kun i de fast tilrettelagte aktiviteter.

Vores barnesyn gør sig i høj grad også gældende, når vi sætter rammerne for børnefællesskaber. Det er således altid fagpersonernes ansvar at sikre, at børnefællesskaber kan opstå og udvikle sig. Vi følger børnenes spor og er nysgerrige på, hvad de er optaget af, samt understøtter barnet i at bruge sine ressourcer i leg og læring med andre.

Børnegrupper dannes med afsæt i et udviklende læringsmiljø for barnet. Vi er bevidste omkring udviklende og ligeværdige legerelationer for børnene, samt betydningsfulde voksenrelationer, således at barnet oplever tryk i fællesskabet.

I Stendalen er vi opmærksomme på at alle børn oplever nærværende voksne, der støtter og guider til at børn oplever mestring og succes i dagligdagen. Børnene inddeles i det daglige i mindre læringsfællesskaber, der understøtter børnenes sociale og relationelle kompetencer. Det er synligt via billeder på de respektive stuer, hvilke børn og voksne, der er sammen til aktiviteten.

Alle børn skal have kommunikationsmuligheder, så de får muligheden for at give deres mening til kende og have indflydelse. De børn der endnu ikke har udviklet et verbalt talesprog understøtter vi med alternativ kommunikation i form af fx Tegn-til-Tale, boardmaker, piktogrammer, billeder, konkrete, Go-talk-now, PODD. Det er vigtigt at børn får tid til at give deres mening til kende og at de voksne er tilgængelige, i øjenhøjde samt reagerer og handler på de små signaler.

Vi er bevidste om at alle børn skal opleve varme og trykke voksenrelationer, og vi er bevidste om at stille de mest optimale voksenrelationer til rådighed for børnene, særligt i krav situationer, hvor det kan være helt afgørende for barnet at det er trykke voksne, der støtter igennem en situation, der kan være udfordrende. Vi laver voksenshift i situationer, hvor et skift i relationen evt. kan støtte barnet.

Beskrivelse og analyse:

På billedet ovenover vises et eksempel på et mindre børnefællesskab, hvor børnene har opnået erfaring i at spille. Spillet er i en periode blevet introduceret for børnegruppen af de voksne. Disse har skabt rammerne for aktiviteten, været igangsætter og gjort børnegruppen interesseret og nysgerrig på spillet. Herefter opleves det, at børnene selv finder spillet frem og uden hjælp fra de voksne kan samles og begynde at spille.

Eksempel 1)

Billede indsat

På billedet ses 4 børn som spiller vildkatten. To af børnene har taget initiativ til at spille. De finder spillet frem, sætter sig op ved bordet, samler spillet, hvorefter de går i gang med at spille. Tredje barn kommer til, sætter sig og bliver en del af fællesskabet.

Der ses dog et barn som står tæt på og iagttager spillet. Den voksne henvender sig til barnet og spørger, om vedkommende gerne vil være med. Med hjælp og støtte fra den voksne formår barnet at spørge, om hun må være med og bliver hermed en aktiv deltager i spillet.

Den voksne kan herefter lige så stille trække sig og være tilgængelig på afstand. Børnene formår herefter at spille uden hjælp og støtte fra den voksne.

Gennem spillet oplever børnene at være en del af et trygt fællesskab, hvor mulighed for at skabe relationer og venskaber er tilgængelig samtidig med, at deres personlige- og sociale kompetencer styrkes. Derudover udvikler de deres kompetencer i at kunne deles og vente på tur, som bl.a. er vigtigt og kræves for at disse børn bedre kan være en del af et større fællesskab.

Den voksne er bevidst om sin egen positionering ved at være foran, ved siden af og bagved børnene. Dette for at understøtte udviklingen af børnenes fællesskaber.

Eksempel 2)

Billede indsat

På ovenstående billede ses en gruppe på fire børn, som er på cykeltur til en legeplads i området sammen med to voksne. Turen tager afsæt i børnenes ressourcer og kompetencer og opleves, for nogle af børnene, som et stort fællesskab at bære sig i.

Eksempel 3)

Billede indsat

Ovenstående billede viser et eksempel på et stort børnefællesskab. Her har personalet taget udgangspunkt i et enkelt barns initiativ. Barnet er nysgerrigt på det gule sjippetov og bliver i sammenspillet med en voksen optaget af at svinge med det. Sjippetovet fanger hurtigt opmærksomheden hos flere af Stendalens børn på kryds og tværs af stuer. I starten observerer de, hvorefter de gennem støtte og guidning fra de voksne bliver aktivt deltagende i legen. De voksne hjælper børnene med at give plads til hinanden og vente på tur, således at alle børn kommer til at skifte mellem at svinge med sjippetovet og at hoppe i det. Gennem legen får børnene oplevelsen af at være med i et stort trykt fællesskab samtidig med, at de styrker deres sociale kompetencer.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Hvad siger loven om et pædagogisk læringsmiljø?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

I Stendalen arbejder vi med at skabe et godt og udviklende læringsmiljø. Både i forbindelse med de planlagte aktiviteter og i hverdagsrutinerne, samt i børnenes frie leg. Vi tilrettelægger det pædagogiske læringsmiljø således, at det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning, samt børnenes forskellige forudsætninger. Børnene indgår dagligt i mindre læringsfællesskaber, hvor aktiviteten tilrettelægges i forhold til børnenes kompetencer. Alle børn indgår dagligt i aktiviteter, der tager afsæt i læreplanstemaerne fx kan alle børnegrupper arbejde med samme tema omkring natur, men på forskellige niveauer, hvor nogle børn kan tage i skoven og finde naturmateriale, der efterfølgende skal inddrages i kreativ aktivitet i børnehaven, andre børn skal måske hente blade i forskellige farver i skoven og efterfølgende male med maling der matcher bladene, de har fundet. Andre børn kan cykle på tur i skoven, hvor skoven skal gøres tilgængelig for sanserne; solens varme i ansigtet, blæsten, der får håret til at flagre, regnen, der drypper i ansigtet og på hænderne, mærke og føle de tørre og våde blade i hænderne. Sprog og kommunikative kompetencer er naturlige fokusområder i forhold til alle børn i Stendalen. Vi har fokus på, at alle børn skal have mulighed for at kommunikere. Det er vigtigt for os, at være nysgerrige på, hvordan vi understøtter barnet til at kunne kommunikere og give udtryk for behov. I den pædagogiske praksis anvender vi alternativ kommunikation i form af Tegn til Tale, boardmaker billeder til dagsstruktur, PDD skema og Go Talk Now.

Dokumentation, beskrivelse og analyse:

Det fysiske læringsmiljø:

Foto af fælles dagskema.

På alle stuer i Stendalen er der tydelige, visuel dagsstruktur i form af boardmakerbilleder. Boardmakerbillederne viser de daglige rutiner samt hvilken aktivitet, der er den pågældende dag. Desuden er der billeder af børn og voksne, så det er tydeligt, hvem man skal være sammen med i aktiviteten.

Foto af kasser med legetøj

Billede 1-4: Her ses kasser med legetøj – ordnet efter tema, væggene er kun i begrænset omfang dekorerede. Vægophæng består af dagskema. Vægfarver er i naturens afdæmpede og støvede nuancer.

I Stendalen har vi mange børn, der har vanskeligt ved at sortere i sanseindtryk fra omgivelserne, og derfor har brug for hjælp til ikke at blive overstimuleret. Vi har afskærmningsmoduler på hjul, så vi fysisk kan afgrænse rummet og derved minimere sanseindtryk. Vi har en opmærksomhed på ikke at fylde rummende med "unødig støj" i form af for meget tilgængeligt legetøj, mange ophængte produkter, billeder osv. I forhold til begrænsning af legetøjet tilgængelighed, har vi en særlig forpligtelse på at være ekstra opmærksomme og opsøgende på børnegruppens præferencer. Hvad er de optaget af, og hvornår ser vi, at interesser er ved at ændre sig, for på denne måde at sikre os, at der altid er tilgængeligt legetøj, der taler til børnenes forskellige forudsætninger for trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi har et depot med legetøj, hvor vi kan udskifte legetøj.

Desuden sørger vi for, at alle børn kan give udtryk for ønsker, behov og valgmuligheder, enten verbalt eller gennem et let tilgængeligt alternativt supplerende kommunikationsmiddel.

Børneinitieret leg:

Foto af leg i fællesrummet med motorikting.

Børnene leger i fællesrummet foran grupperummene. I de tre bænke er der forskellige motorikredskaber. Børnene samarbejder med at finde de forskellige redskaber i bænken, de samarbejder med at bygge en motorikbane til deres leg.

Foto af børn der leger i hækken på legepladsen.

Fællesskab på legepladsen.

Et barn på specialpædagogisk plads følges ofte med en voksen rundt på legepladsen. Barnet leger gerne for sig selv på legepladsen. Barnet har på gruppen fundet lidt sammen med en dreng på alm. plads, men relationen er endnu ikke så stærk, så den kan holde i andre lege-kontekster, hvor børnene selvstændigt kan skabe og opretholde en leg.

De voksen på stuen har gennem den seneste tid haft et øget fokus på at sætte en ramme, der styrker børnenes relation, så de to børn får mere øje for hinanden, har hinanden i bevidstheden, benævner hinandens navne og spørger efter hinanden i børnehaven.

En dag på legepladsen finder de hinanden og finder en lille hule i hækken, hvor de kan være selv. De leger med sandting og laver huller og hælder vand i hullerne. Et samarbejde opstår, hvor den ene henter vand, hælder vand i hullet, mens den anden dreng graver. De hygger sig i over en time sammen med leg, imens den voksne i periferien passer på og beskytter rammen for legen og relationen.

De 2 børn vender tilbage og gentager legen mange dage i træk og udbygger også legen i en ny udvikling, da der ikke var regnvejr mere.

Efter flere dages leg i hulen, kommer en anden dreng og viser interesse for deres leg. Dette udfordrer i første omgang legen i sin oprindelige kontekst, men med støtte fra den voksne, der er i periferien og træder til med støtte og guidning hjælpes den 3. dreng ind i legen og børnene leger nu 3 sammen. De leger i lang tid sammen og har det sjovt. De byder alle 3 ind i legen og er ligeværdige i legen. Børnene har skabt et roligt sted for en leg i hulen i hækken med sandting. De kan til tider også inddrage andre børn, der leger i legehuset overfor hulen i hækken.

I dagene efter har de ikke brugt hulen så meget, men andre børn har fået øje på stedet og leger der. Relationen imellem drengene er nu stabil, og de ses ofte lege sammen på legepladsen i andre lege.

Vokseninitieret leg:

Foto af sangaktivitet

Beskrivelse af sang/Randi

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Hvad siger loven om samarbejde med forældrene om børns læring?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

I Stendalen betragter vi forældrene som vores tætteste samarbejdspartnere. Vi har en forældregruppe med meget forskellige behov, hvilket kræver, at vi tilpasser samarbejdet til hver enkelt familie. Mange af vores forældre til børn med særlige behov står i en sårbar og vanskelig situation, der fordrer en høj grad af professionalitet fra personalets side. Derfor består forældresamarbejdet i Stendalen også af mange lag og i et tæt samarbejde med andre faggrupper.

Hertil bruger vi forskellige hjælpeværktøjer alt efter om barnet er indskrevet på en special plads eller en almen børnehaveplads. Vi arbejder med fokuspunkter i forhold til alle børn på specialpædagogisk plads. Forud for udarbejdelse af disse, spørger vi forældrene om deres ønsker til hvilke læringsmål, de ser som særlig relevante for deres barn. Inden dialog med forældrene udarbejder vi 1 gang årligt en DPU-test (dansk pædagogisk udviklingsprofil), hvor vi får afdækket barnets udviklingsalder på følgende 9 udviklingsområder: opmærksomhed, hukommelse, sprog, leg, sociale kompetencer, selvregulering, finmotorik, grovmotorik og færdigheder i dagligdagen.

Ved børn på almen pladser holder vi et møde med forældrene forud for opstarten i børnehaven. Efter ca. 3 måneder inviteres forældrene til en 3 måneders samtale omkring deres barns trivsel og udvikling.

Herefter inviteres forældrene til en årlig samtale omkring deres barns trivsel, læring og udvikling. Forud for den årlige samtale svare både forældrene og personalet på Dialogmodulet i Hjernen og Hjertet. Besvarelsen danner grundlag for samtalen med forældrene.

Samarbejdet foregår ligeledes i det daglige i form af formelle såvel som uformelle dialoger med forældrene. Vi prioriterer tiden til dette samarbejde, da vi ser at barnets læring, trivsel og udvikling optimeres af en tæt og tillidsfuld dialog med forældrene.

Forældre er altid velkomne til at bede om et møde vedr. deres barns trivsel, udvikling og læring.

Dokumentation, beskrivelse og analyse:

Som redskab til at opretholde et godt og stærkt samarbejde med forældrene, gør vi meget ud af at dele dagligdagsoplevelser med dem. Således får de et indblik i, hvad deres børn foretager sig i løbet af en børnehavedag. Formidlingen af disse informationer og oplevelser kan forekomme på forskellige måder. Vi benytter blandt andet tavler ved hver stue, ligger billeder op på AULA, samt sender et månedsbrev ud, hvori der står hvilke ting vi på nuværende tidspunkt arbejder med. Derudover prioriteres den gode dialog med forældrene i aflevering og afhentningssituationerne.

Ved AULA skærmen hænger der boardmakerbilleder, der viser, hvilke ingredienser der indgår i frokosten den pågældende dag. Dette skaber lige muligheder for at understøtte dialogen for alle børn og skaber rammen for dialog mellem børn og forældre om, hvad barnet har spist. Børnene har mulighed for via boardmakerbilleder, at fortælle enten verbalt eller nonverbalt hvad frokosten bestod af.

For børn indskrevet på specialpladser afholdes der to gange årligt et statusmøde i børnehaven med deltagelse af forældre, primærpædagog og evt. andre tværfaglige samarbejdspartnere. Til mødet anvendes forskellige visuelle redskaber fx videoklip samt specialpædagogiske værktøjer (DPU, KRAP) for at understøtte dialogen med forældrene i barnets trivsel og udvikling.

Et vigtigt redskab i et godt forældresamarbejde er dokumentation og registreringer, da disse kan understøtte og forklare, hvorfor det valgte fokuspunkt er meningsfuldt at arbejde fokuseret med for det enkelte barn. I denne sammenhæng benytter vi et værktøj fra KRAP, som hedder "den kognitive sagsformulering". En kognitiv sagsformulering er et skema, som beskriver barnets styrker og ressourcer, men samtidigt også beskriver hvilke udfordringer barnet har. Gennem den kognitive sagsformulering kan man dermed opnå en helhedsforståelse af barnet. Da forældrene er vores tætteste samarbejdspartnere, gør vi en stor indsats for i dialogen også at åbne op for deres tanker, bekymringer og historier. Således kan vi i et samarbejde med forældrene styrke barnets trivsel og udvikling bedst muligt.

Billede af KRAP skema: Den kognitive sagsformulering indsat.

Som visuelt redskab forbereder vi små videoklip fra hverdagen, som forældrene kan se til statusmødet.

Disse kan hjælpe med at give forældrene et nyt syn på, hvad deres barn kan, samt understøtte de observationer, vi har gjort os. Forældrene er oftest i børnehaven på samme tidspunkter hver dag, når de afleverer og henter og ser derfor kun en lille del af børnehavedagen. Ved at vise film og optagelser, giver det forældrene et helhedsblik i, hvad der foregår i børnehaven, og hvordan vi understøtter det pædagogiske arbejde; herunder arbejdet med de seks læreplanstemaer.

2.4 Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Hvad siger loven om børn i udsatte positioner?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

Såvel på almen pladser som specialpladser har vi børn, der kan være i udsatte positioner. Der kan være ydre omstændigheder i barnets familie, der gør at barnet i en periode kan være særlig sårbart, og der kan være andre årsager til at barnet i relation med andre børn kan være i en udsat position. I Stendalen arbejder vi med at se på det enkelte barn og barnets signaler. Vi drøfter, på blandt andet stuemøder, om barnet er i trivsel, om barnet har og indgår i relationer med andre børn, samt om barnet har varme voksenrelationer.

I samarbejde med forældrene drøfter vi pædagogiske tiltag, der kan understøtte barnets trivsel og udvikling i dagligdagen, samt drøfter yderligere tiltag, der iværksættes for barnet, så alle aktører omkring barnet har fælles fokus på barnets trivsel og udvikling. Her kan der oprettes forløb i Trivsel+ med forældrenes samtykke, således at en tværprofessionel indsats omkring barnet kan iværksættes. For at kunne afdække, samt sætte ind med foranstaltninger til her og nu hjælp og/eller forebyggelse, benytter vi os af hjælpeværktøjer fra hjernen og hjertet, KRAP, sprogtrappe etc. Dette kan hjælpe til at nuancere billedet af hvilken hjælp, der skal til, således at indsatsen målrettes barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Indsatsen for barnet beskrives i Hjernens og Hjertets under Fokuspunkt.

Dokumentation, beskrivelse og analyse:

I Stendalen tager vi udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer, og arbejder på at styrke disse ressourcer, så alle børn oplever at lykkes i hverdagen. Dette mener vi gavner børnenes personlige udvikling mest muligt og børn i udsatte positioner har i endnu højere grad brug for at opnå den daglige succes i børnehaven.

De voksne anerkender de små fremskridt barnet gør, så der oparbejdes selvværd, selvtillid og gå-på-mod hos det enkelte barn.

Vi dokumenterer ved hjælp af KRAP-skema: Ressourceblomsten med forudsætningsanalyse, hvor barnets særlige ressourcer kommer i fokus og sætter fokusmål, der tager afsæt i barnets ressourcer.

Fokusmålene evalueres løbende i Hjernens og Hjertets, så målet bedst muligt fører barnet i en positiv retning. Fokus for det pædagogiske arbejde er, at barnet videreudvikler sine ressourcer og kompetencer. Samtidig er der dokumentation i form af de statusmøder, der afholdes sammen med forældrene, hvor der tales om barnet både hjemme og i børnehaven. Her er der tid til, at høre forældrene, om der er særlige forhold, der gør sig gældende i øjeblikket i hjemmet, som der skal tages hensyn til i Stendalen.

Som fagprofessionelle er vi opmærksom på hele tiden at have barnets trivsel og udvikling for øje, og ikke være dømmende eller forudindtaget. Herigennem håber vi på, at opnå en åben og ærlig dialog med forældrene omkring væsentlige ændringer i familien eller hjemmet, der kan påvirke barnets udvikling og trivsel. Opleves det, at barnet opfører sig på en anden måde end vanligt, tager de voksne i Stendalen kontakt til forældrene for at støtte op om barnet og familien bedst muligt. Er der særlige forhold dokumenteres de på Hjernens og Hjertets under det pågældende barn, og er dermed tilgængeligt for alle voksne i Stendalen. Teamet omkring barnet orienteres på stuemøder. Ledelsen er med til at sikre en løbende opfølgning enten via møder med forældrene, møder via Trivsel+, møder med familiekonsulent, møder med sagsbehandler eller underretning.

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

Hvad siger loven om gode overgange?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan kommer det til udtryk i Stendalen?

Mange af Stendalens børn på specialpladser bliver visiteret til Frederiksodde Skole, og derfor arbejder vi målrettet, dels med et individuelt sigte og dels med et fællesskabsblik på at skabe en god overgang fra børnehave til skole. Dette sker blandt andet gennem tæt dialog med forældrene og mellem personale i skolen og i børnehaven samt gennem forberedelse i form af flere fysiske besøg på skolen inden sommerferien med kendt personale. Vi kan benytte skolens legeplads og biblioteket, så børnene får kendskab til de fysiske rammer.

Vi inviterer gerne kommende lærer og pædagoger til et besøg i Stendalen, hvor de har mulighed for at møde børnene i deres børnehave-hverdag.

Vi etablerer en storegruppe for de kommende skolebørn, der hvert år tilrettelægges ud fra børnenes individuelle behov.

Børn på almen pladser, der skal starte i Børn på vej i skole d. 1. april året efter, samles i et børnefællesskab/storegruppe, der har til formål at understøtter elementer af deres trivsel, udvikling og læring som forberedelse til deres kommende skolegang. Her foranstaltes aktiviteter, der samler børnene, giver dem mod på at ytre sig og bidrage til fællesskabet, vækker deres nysgerrighed og øger deres koncentration. Der er fokus på at arbejde med de fælles aftalte overgangsmakører i Børn på vej i skole.

Vi samarbejder med distriktsskolen om den gode overgang på følgende måde:

Skolen inviterer til en fælles dag, hvor kommende elever kan se skolen og møde deres nye venner.

Dagen er med til at børnene lærer skolens område og lokaler at kende samt møder nye børn og voksne.

Skolen inviterer til en overgangssamtale inden skolestart for at høre om det enkelte barn, så de er forberedt på kompetencer og ressourcer, og evt. særlige tiltag, der kan hjælpe og støtte barnet i overgangen til skole. Denne overlevering mellem børnehave og skole foregår på et fysisk møde sammen med forældrene. Der skrives ind i Overgangsmaterialet i Hjernen og Hjertet.

Beskrivelse af storegruppe: Bakken, Udsigten og Lunden

Dokumentation, beskrivelse og analyse:

Børn på almen børnehavepladser, der året efter skal i skole samles kort tid efter sommerferien i en storegruppe, som henover året har fokus på områder, der relaterer sig til overgangen til skole. Både gennem fællesskabet, emnerne og italesættelsen opbygges der blandt børnene en positiv forventning og stolthed over snart at være skolebarn.

Emner der berøres og arbejdes med i storegruppen kan ses herunder. Aktiviteterne er tilpasset børnegruppen, og kan se meget forskelligt ud fra år til år.

Storegruppe år 2024/2025

- Hvem er jeg: tegne sig selv, hvem bor jeg sammen med, hvordan ser mit hus ud (adresse).
- Fonologisk opmærksomhed: forløbet er egentlig lavet over 8 gange, men med den målgruppe vi har, strækker forløbet sig over mange flere gange.
- Arbejde med de 3 sange, 3 lege, 3 bøger og arbejdsbog.
- Arbejde med former: hvad kaldes de, hvor kan man se dem henne omkring os.
- Arbejde med rim/remser: ved diverse lege/spil.
- Trafik: hvordan går man i trafikken, opmærksomhed, hvad skal man se efter, når man går over vejen med eller uden lyskryds.
- Alarm 112: hvem ringer man til, hvad skal man sige, hvornår skal man ringe.
- Lucia: hvad er det, hvorfor gør vi det, øve sangen og optog.
- Arbejde med skolemappen: øve at holde på blyant, øve formen på bogstaver og tal, små opgaver.

Ligeledes tilrettelægges et forløb for de børn, der er visiteret til en specialpædagogisk plads, og som året efter skal starte i skole. Børnene indgår i et fællesskab med de kommende skolebørn på tværs af afdelinger og stuer, hvis det giver mening for det enkelte barn.

Emner og indhold i Storegruppen tilrettelægges med udgangspunkt i børnenes behov og kompetencer. Nedenstående er et eksempel på den pædagogiske planlægning.

Storegruppe i Stendalen 2024/2025

Storegruppen startes op i februar måned og afsluttes ved udgangen af juni måned.

Formålet med storegruppen er at samle de kommende skolebørn i et børnefællesskab, hvor børnene bliver opmærksomme på hinanden, kan få fællesskabsfølelse og danne venskaber på tværs af børnegrupper. I skolegruppen arbejdes der med følgende temaer.

Ture ud af huset har til formål

At børnene kan gebærde sig uden for de trygge vante rammer.

At børnene får troen på, at de kan håndtere uvante situationer.

Færdes i trafikken har til formål

At børnene får øget opmærksomhed i trafikken.

At børnene accepterer at holde et andet barn eller en voksen i hånden.

At børnene kan modtage og handle på korte præcise beskeder som "vi skal stoppe" "vi skal vente" og "nu må vi gå".

At børnene bliver opmærksomme på reglerne for at krydse en vej med og uden fodgængerfælt og trafiklys.

Fri for mobberi har til formål

At børnene får øget opmærksomhed på egne og andres følelser.

At børnene får øget opmærksomhed på, hvad det vil sige at være en god ven.

Før skole opgaver har til formål

At børnene får kendskab til tallene 1-5 eller 1-10.

At børnene får kendskab til bogstaver herunder vokallyde.

Besøg af personale fra skolen har til formål

At skolens personale kommer og hilser på samt oplever børnene i deres vante rammer.

Besøg på skolen (1 gang om ugen i juni måned) har til formål

At børnene får kendskab til de nye rammer på skolen i samvær med kendte voksne fra børnehaven.

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

I Stendalen har vi børn der visiteres til en specialpædagogisk plads. Mange af disse børn har brug for en høj grad af struktur og forudsigelighed i dagligdagen, hvorfor vores pædagogiske læringsmiljø, må tage højde for dette. Vi er bevidste om at de fysiske, psykiske og æstetiske rammer spiller en rolle i forhold til de sanseindtryk som børnene i løbet af deres dag præsenteres for. Derfor står der begrænsede mængder legetøj fremme til fri afbenyttelse. Legetøjet er opdelt i overskuelige mængder og i klare kasser, så det er muligt for børnene dels at se hvilket indhold, der er i kassen og dels at lege med en begrænset mængde legetøj, så legen kan blive udviklende og konstruktiv.

Vi har synlig dagstruktur på alle stuer. Alle børn har derved mulighed for at orienterer sig omkring dagens indhold; de forskellige aktiviteter og hverdagsrutiner via boardmakerbilleder i stort format. Der er ligeledes synlige portræt-billeder af børn og voksne, så børnene har mulighed for at se, hvilke børn og voksne, de skal være sammen med til aktiviteten og hvilke børn, der er på stuen i dag, og hvem holder evt. fri.

For os handler det æstetiske læringsmiljø på stuerne om at begrænse sanseindtryk, men samtidig gøre rummet imødekommende og et rart sted at opholde sig. Legetøj skal være indbydende og spændende og i begrænsede mængder. De produkter som børnene fremstiller bliver præsenteret evt. i børnehøjde og på en respektfuld og ordentlig måde, så sanseindtrykket ikke skaber uro for det æstetiske miljø på stuen. Da vi har børn med fysiske udfordringer, har vi ofte mange hjælpemidler stående. Da disse hjælpemidler optager meget gulvplads, er det vigtigt for det fysiske læringsmiljø at hjælpemidler organiseres og stilles så de er tilgængelige, hvor barnet har behov for at benytte sine hjælpemidler.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Stendalen har vi børn der visiteres til en specialpædagogisk plads. Mange af disse børn har brug for en høj grad af struktur og forudsigelighed i dagligdagen, hvorfor vores pædagogiske læringsmiljø, må tage højde for dette. Vi er bevidste om at de fysiske, psykiske og æstetiske rammer spiller en rolle i forhold til de sanseindtryk som børnene i løbet af deres dag præsenteres for. Derfor står der begrænsede mængder legetøj fremme til fri afbenyttelse. Legetøjet er opdelt i overskuelige mængder og i klare kasser, så det er muligt for børnene dels at se hvilket indhold, der er i kassen og dels at lege med en begrænset mængde legetøj, så legen kan blive udviklende og konstruktiv.

For os handler det æstetiske læringsmiljø på stuerne om at begrænse sanseindtryk, men samtidig gøre rummet imødekommende og et rart sted at opholde sig. Fx har vi bevidst valgt, at naturens farver er brugt til vægmaling, for at skabe et roligt og stimulerende læringsmiljø. Legetøj skal være indbydende og spændende og i begrænsede mængder. De produkter som børnene fremstiller bliver præsenteret evt. i børnehøjde og på en respektfuld og ordentlig måde, så sanseindtrykket ikke skaber uro for det æstetiske miljø på stuen.

Vi har synlig dagstruktur på alle stuer. Alle børn har derved mulighed for at orienterer sig omkring dagens indhold; de forskellige aktiviteter og hverdagsrutiner via boardmakerbilleder i stort format. Der er ligeledes synlige portræt-billeder af børn og voksne, så børnene har mulighed for at se, hvilke børn og voksne, de skal være sammen med til aktiviteten og hvilke børn, der er på stuen i dag, og hvem holder evt. fri.

Da vi kan have børn med fysiske udfordringer, kan vi ofte have mange hjælpemidler stående. Da disse hjælpemidler optager meget gulvplads, er det vigtigt for det fysiske læringsmiljø at hjælpemidler organiseres og stilles så de er tilgængelige, hvor barnet har behov for at benytte sine hjælpemidler.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling.

Alle børn i Fredericia Kommune uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt.

Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed.

Det pædagogiske personale skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

I Børnehaven Stendalen har vi fokus på nære og trygge relationer, der understøtter barnet. Trygge relationer samt tilpasningen af aktiviteter til barnets nærmeste udviklingszone gør, at vi skaber mulighed for, at danne udviklende læringsmiljøer i alle aktiviteter fordelt på hele dagen. Fx er der stor opmærksomhed på, at spisesituationen er et læringsmiljø, hvor der både kan øves finmotoriske færdigheder (med forskellige former for bestik), der øves kommunikation og selvstændighed (sprogligt, via PODD skemaer og Go Talk Now). Der øves sociale spilleregler (vente på tur, lytte, være opmærksom på andre, opmærksom på omgivelserne).

Hverdagen i Stendalen er præget af faste rutiner og mange gentagelser, som giver børnene en forudsigelig og genkendelig hverdag, der bl.a. tydeliggøres via dagskemaer, med boardmaker billeder. For at understøtte læringen omkring dannelse og demokrati, er hverdagen præget af en vekselvirkning mellem planlagte og åbne aktiviteter, hvor der bl.a. er mulighed for at arbejde med børnenes følelsesmæssige udtryk. Vi hjælper dem med at sætte ord på deres følelser, guider og respekterer dem i deres til og fra valg af legekammerater. Vi støtter og hjælper børnene til at acceptere, forstå og bearbejde deres følelser, hvor de voksne er nærværende og forbliver i relationen med barnet.

Der er optaget en video fra en fællessangs-aktivitet til dokumentation for Alsidig personlig udvikling.

Denne er dog ikke tilgængelig på hjemmesiden jf. GDPR lovgivningen.

Hvordan sikre vi udbredelsen af alsidig personlig udvikling i hele Stendalen:

Ved at have fokus på og sætte ord på, hvor meget læring der også er i rutinerne, som vi har mange af hver dag og mange gentagelser.

Vi tror på, at alle i hele huset tager ejerskab, selvom der ikke er en tovholder på stuen, vi som gruppe for dette læreplans tema har ekstra opmærksomhed på den stue.

Legende læring- læring hele dagen- hverdagsrutiner.

Børn lærer når de leger.

Børn lærer gennem rutinerne, f.eks. når gennemgang af dagsstrukturen bliver leget på legepladsen.

Børn lærer af de forventninger vi har til dem, det de ikke kan, hjælper og støtter vi dem i. Vi tror på, at alle gør det bedste de kan i den pågældende situation.

Vi voksne omtænker krav situationer

Vi glædes over små udviklings hop og viser entusiasme.

Vi har fokus på, at indlæring sker via forskellige kanaler; syn, hørelse, berøring, sprog.

Vi har opmærksomhed på, at rammesætte nogle lege for at fremme udvikling.

Som barn:

At turde stille sig frem, at sige ja/ jeg er kommet, turde at stå frem og hjælpe med at gennemgå dagskalender.

Selvhjulpemhed, både i spisesituationer, af og påklædning, oprydning

Tro på egne evner, i forhold til selvværd og selvtillid.

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling

I Fredericia skal alle børn opleve at høre til. Stærke relationer skaber stærke mennesker. Ansatte og forældre har et fælles ansvar for udvikling af sociale fællesskaber i dagtilbud og fritid. Børn skal opleve, at det pædagogiske personale inddrager dem. Deres bidrag er værdifulde både for dem selv og andre i fællesskaber.

Relationer er grundlaget for, at børn lærer sig empati. Læringsmiljøet skal understøtte børnenes sociale udvikling og demokratiske dannelse. Gennem leg lærer børn at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter, så de på sigt kan begå sig som robuste, værdifulde og ligeværdige medborgere.

I børnehaven Stendalen har vi fokus på at inddrage børnene, så de oplever medbestemmelse og deltagelse i hverdagen. Vi arbejder ud fra det børnesyn, at alle børn er værdifulde og har en betydning for fællesskabet.

Vi tillægger leg og fællesskaber stor betydning med det faktum in mente, at børn lærer i relation med andre. Især fællesskaber omkring leg er en vigtig kilde til social udvikling.

I Stendalen arbejder vi med relationsdannelse på flere niveauer, idet børnenes forudsætninger er meget forskellige. Vi arbejder både med store og små fællesskaber, alt efter hvad der giver mening for det enkelte barn i de forskellige kontekster, det befinder sig i.

Vores sammensatte børnegruppe fordrer, at vi voksne kan skabe differentierede rammer for legen, også den frie leg, da det for nogle børn kan være udfordrende at afkode formelle og uformelle sociale normer. Derfor har vi bl.a. også fokus på det pædagogiske læringsmiljø, da det er med til at understøtte børnenes udvikling og demokratiske dannelse.

Læringsmiljøet i Stendalen tilrettelægges efter- og tager hensyn til børnegruppens forskelligheder og udfordringer. Vi tilrettelægger vores struktur og aktiviteter således, at børnenes forskellige forudsætninger for at indgå i og bidrage til fællesskabet tilgodeses.

Vi er opmærksomme på, at vi voksnes positioneringer kan være altafgørende for, hvordan børnene får mulighed for at være en del af fællesskabet. Personalet veksler løbende mellem at gå foran, bagved og ved siden af med henblik på at understøtte børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

Det fysiske læringsmiljø har ligeledes stor betydning. I Stendalen arbejder vi med at skabe forudsigelige og overskuelige rammer. Vi laver rum i rummene med henblik på at skabe små miljøer, der kan skærme for unødvendige forstyrrelser.

Vi anvender visuelle dagsskemaer i forskellige udgaver alt efter det enkelte barn og børnegruppens forudsætninger og behov. Dagsskemaerne understøtter den forudsigelighed og struktur, som børn har gavn af for at trives og udvikle sig. Dagsskemaerne gennemgås til den daglige morgensamling på stuerne. Morgensamling er et godt afsæt for, at udvikle de grundlæggende sociale færdigheder. At have fælles opmærksomhed, at føle sig som en del af fællesskabet og være tryk, vente på tur, lytte til hinanden. Have lyst og modet til at sige "Ja jeg er" i navnesange, hvor vi synger om hvert enkelt barn, turde stille sig frem foran gruppen og gennemgå dagens program.

Vi benytter os ligeledes af de forskellige læringsmiljøer, vi har til rådighed i vores lokalmiljø. Det kan f.eks. være naturstien, madsbyrken, bækken, sportspladsen, skoven, strand, byen, legepladser i nærområdet mm. Disse lokationer er alle sammen nogle, der kan danne rammer om fælles oplevelser og aktiviteter, der kan styrke fællesskabet.

Vi oplever også, at når der er "højt til loftet" kan det for nogle børn være nemmere at overskue og rumme nye og større fællesskaber.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog.

I Fredericia kommune arbejdes der med udvikling af børn og unges kommunikative/sproglige færdigheder. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte alle børns udvikling af sprog, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogiske/didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge.

Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation og symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene.

I Stendalen er vores mål, at alle børn via kommunikation, både verbalt og nonverbalt, kan formidle deres egne ønsker og behov. Børnene vil på denne måde have mulighed for at udtrykke sig og interagere, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Der vil være fokus på, at vi kan skabe de optimale rammer for det enkelte barns behov for trivsel, læring og udvikling, samt de pædagogiske aktiviteter foregår i små ligeværdige fællesskaber med udgangspunkt i det enkelte barn. I sammensætningen af aktiviteterne og fællesskaberne tager vi bl.a. afsæt i Fredericia kommunes indsatsområder omkring SprogTrappen 0-6 år og Sprogvurderingen 3-6 år.

Derudover har vi, i forhold til børn som er visiteret til et specialpædagogisk pasningstilbud, et tværprofessionelt samarbejde, hvor vi på stuemøder i fællesskab danner fokusmål for det enkelte barn.

Herudfra kan der vurderes, om der er behov for etablering af mindre sproggrupper med fokus på udvikling af sprogforståelse, ordforråd og kommunikation.

For at understøtte barnets sproglige udvikling, samt give børn uden talesprog, mulighed for at kommunikere til omverdenen, bruger vi boardmaker systemer, PODD inspireret kommunikationssystem, Tegn til Tale, GoTalkNow, TD-snap og øjenstyringsprogrammer.

PODD er et kommunikationssystem med boardmaker billeder, som understøtter verbale ytringer. Tegn til Tale giver børn med kommunikative vanskeligheder en nuanceret måde, at udtrykke sig på. GoTalkNow (GTN) er et kommunikationssystem, som bruges ved hjælp af Ipad. Systemet er opbygget med inspiration fra PODD og der bruges de samme boardmaker billeder, som der også bruges i dagligdagen. GoTalkNow er en app, der understøtter optaget lyd samt tekst-til-tale. Det er et brugervenligt og støttende kommunikationsmiddel til børn med kommunikative vanskeligheder og udfordringer. TD-snap er også en app, der understøtter barnets kommunikation. Øjenstyringsprogrammer er et kommunikationssystem til de børn, der har gennemgribende fysiske handicap.

Der afholdes dagligt morgen/formiddagssamlinger på stuerne, hvor der er fokus på den sproglige udvikling, vente på tur, lytte til andre og at kunne ytre egne ønsker og behov. Her snakkes der bl.a. om dagens gang, vejret, hvem er kommet eller holder fri, hvilken måned vi har og hvilken årstid vi er i. I hverdagsrutiner som bl.a. garderobe – og badeværelsessituationer er der også her fokus på det sproglige, hvor der f.eks. snakkes om forholdsord og beklædningsgenstande. I spisesituationer sidder børnene ved flere borde i små differentieret fællesskaber. Dette giver ro og nærvær til, at hvert enkelt barn har mulighed for at ytre sig og blive hørt.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Krop, sanser og bevægelse.

I Fredericia Kommune skal alle børn have mulighed for at bruge deres krop og sanser til at udforske sig selv og omverdenen. Barnet formes via sansestimuli og kropslige erfaringer.

Gode og trygge bevægelsesfællesskaber gør børnene nysgerrige på at udfordre sine egne motoriske kompetencer og til at tilegne sig nye bevægelsesmønstre. Det medvirker til at udvikle kropsbevidsthed og bevægeglæde. Børnene bliver inspireret af hinanden og af de voksnes måder at bruge bevægelsesmiljøerne på.

Det pædagogiske personale skal bidrage, til at udfordre hvert enkelt barns sansemotoriske kompetencer, igennem leg og dagligdagsrutiner inde såvel som ude. Børn skal støttes, i at være i bevægelse og i ro. Dette bidrager til fysisk, psykisk og social trivsel.

I Stendalen lægger vi vægt på det tværprofessionelle samarbejde og institutionens fysio- og ergoterapeuter er vigtige samarbejds- og sparringspartnere i hverdagen i forhold til Krop, Bevægelse og Sanser.

På hver stue, har vi faste rutiner og ritualer. I disse rutiner, har vi fokus på at tilbyde en ramme, der fordrer bevægelse. Vi arbejder, derfor med at prioritere aktiviteter på gulvet, frem for stillesiddende leg. Dette er vigtigt, da det er på gulvet hvor børnene bevæger sig spontant og naturligt. Hvis bordaktiviteten kan erstattes, med varierede siddestillinger på gulvet prioriteres dette. Eksempelvis bestræber vi os på, at holde fællessamlinger, musik, leg, oplæsning, morgenritualer og fri leg på gulvet. Med denne tilgang, er vi med til at styrke børnenes sanseapparat og grundmotoriske færdigheder.

Børnene i Stendalen er medbestemmende i de forskellige læringsrum. F.eks. har børnene mulighed for at vælge mellem forskellige legemuligheder på legepladsen eller mellem forskellige voksenstyrede motorikaktiviteter.

I Stendalen tilbyder vi børnene deltagelse i små og store børnefællesskaber. Alle børn, med hver deres forudsætninger, deltager på motorikhold fx cykelhold, naturhold eller sansehold. Holdene kan både foregå indendørs og udendørs. På motorikholdene benytter vi os bl.a. af nærmiljøets muligheder/redskaber f.eks. trapper, bakker, kantstene, skovområder, legepladser mm. Ligesom vi også anvender de muligheder vi har til rådighed indendørs, det kan være trampolin, terapibold, individuelt tilpassede motorikbaner, puderum, legeplads mm.

Fællessang på stuerne, er en fast ugentlig aktivitet. Her er der fokus på bevægelse til sang og musik, men også fokus på kropsbevidsthed i form af forskellige lege, rytmer instrumenter og redskaber, der hver især bidrager til, at børnene oplever, eksperimenterer og mærker på egen krop, at de kommer op og ned i arousal.

Legepladsen er et vigtigt læringsrum for alle børnegrupperne i Stendalen. Leg og læringsmiljøet på legepladsen er indrettet således, at børnene får mulighed for at eksperimentere med deres kroppe, bevægelser og sanser, men også får mulighed for at finde ro og fordybelse. Legepladsen er også indrettet, så den tager hensyn til målgruppens forskellige og individuelle behov, f.eks. at en kørestol/ganger kan komme rundt, at der er plads til en mobil lift og at der er små nicher, hvor det er muligt at trække sig fra fællesskabet. De voksne har fokus på at skabe differentierede leg og læringsrum på legepladsen. F.eks. områder, hvor der kan leges stille og roligt med sand, områder hvor der cykles, områder til boldspil mm. De voksne tager højde for børnenes medbestemmelse på legepladsen. Her følger vi børnenes spor når det er muligt, alternativt vi giver børnene mulighed for at vælge mellem forskellige legesager og/eller aktiviteter.

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstematet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Natur, Udeliv og Science.

I Fredericia kommune arbejder vi med læreplanstemaet natur, udeliv og science.

I Stendalen skaber vi læringsmiljøer hvor vi er opmærksomme på det enkeltes barns trivsel med læreplanstemaet natur, udeliv og science.

Vi arbejder med aktiviteter indenfor naturens liv og død, forandring, ture og oplevelser i og med naturen og eksperimenterende tilgange, hvor børnene kan være undersøgende, nysgerrige, kreative og skabende. Ved at børn bliver nysgerrige og undersøgende, kan barnet skabe en undren og eksperimenterende tilgang, som kan understøttes af dets forestillingsevne, kreativitet, opfindsomhed og nysgerrighed. Dette kan være medskabende til, at barnet kan udvikle andre handlemuligheder og en kritisk tænkning. Vi eksperimenterer med f.eks. farver og maling, forskellige elementer, forskellige måleenheder osv. Vi cykler, går eller tager bussen ud i naturen og undersøger sammenhænge, hvor vi følger naturens gang og årstider. Vi undersøger, hvad vi kan bruge de forskellige årstider til, f.eks. finder vi hyldeblomster og laver saftvand af dem.

Vores tilgang sammen med børnene er legende læring, som er motiverende og kan skabe nysgerrige børn, hvor børnene har mulighed for at være fejlmodige og øve sig sammen. Vi arbejder i processer, hvor vi, både børn og voksne sammen, kommunikerer, samarbejder og undersøger aktiviteten. Det pædagogiske personale understøtter processen, så alle har mulighed for at blive hørt.

Forskning viser, at vi har en medfødt fornemmelse for matematisk opmærksomhed, hvilket vi har fokus på i Stendalen. Vi undersøger f.eks. måleenheder hvor langt kan bilen køre, hvis den starter længere oppefra. Vi kan måle med sko, pinde, tal, perler osv.

I læreplanstemaet natur, udeliv og science arbejdes naturligt med kategorisering og systematisk i aktiviteterne, hvor f.eks. børnene finder kastanjer eller krible krable dyr. Vi tæller ben og undersøger, hvem hører sammen. Vi kan benytte vores IT til at forstørre et emne og undersøge det. Dette er et meget spændende redskab til en undersøgende proces.

Vi samarbejder med naturvejledere i kommunen bl.a. omkring biodiversitet på legepladsen med blomsterfrø og forrådnelseskasse.

Vi skaber en demokratisk kultur, hvor alle børn har mulighed for at være medskabende i aktiviteten. Natur, udeliv og science skaber fællesskab, hvor trivsel er i fokus for det enkelte barn. Børn i udsatte positioner kan få en betydningsfuld rolle i fællesskabet via oplevelser i naturen fx at gå forrest og dele sin viden som andre børn bliver optaget af. Derved skabes plads til mangfoldigheden, som er en del af Stendalens dna.

Natur, udeliv og science i Stendalen.

I Fredericia arbejder vi for, at børn oplever deres læring som skabende, undersøgende og motiverende. Vi ser barnets første møde og læreprocesser om det naturfaglige og naturvidenskabelige, som en tværfaglig dannelsesproces. Der strækker sig helt fra de tidlige børneår og op gennem skoleforløbet. I Stendalen benytter vi et læringsmiljø, hvor blandt andet STEAM tilgang benyttes som et værktøj til at understøtte barnets nysgerrighed, kreativitet, opfindsomhed, foretagsomhed, undren samt kritiske tænkning. Dette igennem den undren og de spørgsmål og samtaler, der opstår når børnene f.eks. får lov at stifte bekendtskab med vand i forskellige former, farvers forvandling når de blandes eller at konstruerer broer og andet i LEGO.

Vi giver børn i både store og små fællesskaber mulighed for at danne erfaring, få sanselige oplevelser og lyst til at udforske i og med naturen. Vi stiller læringsmiljøer til rådighed hvor børne kan udforske brugen af vand gennem leg med møller, kanaler eller ved at bruge vandet som "maling" på væge og bænke. Ligeledes arbejdes der i hverdagen med søgen efter og undersøgelsen af insekter og planter hvilket giver mulighed for at danne relationer på tværs af grupper når fundene vises frem og der spørges ind til og undersøges forskellige arter.

I Stendalen understøtter vi børnene i at blive medskabere af egen læring og udfordre egen viden, forståelse og kompetencer ved at følge deres spor som fx når de ser en myre på legepladsen tager med dem på "jagt" og finder redskaber som fx insektglas og forstørrelsesglas frem, der kan skabe endnu større nysgerrighed. Når børnene oplever medbestemmelse i processerne vækkes deres motivation til at udforske naturen endnu mere.

Ligeledes bevæger vi os rundt i nærmiljøet hvor vi oplever årstidernes skiften, har fokus på hvad der er et særlig kendetegn lige nu som f.eks. bær, frugter spirende blomster, vinden der suser eller is på pytter. Derudover deltager vi i april i den nationale skraldeuge hvor nærmiljøet holdes rent og hvor der ligeledes er fokus på bæredygtighed, genbrugelighed samt forgængelighed.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
-

-
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Kultur, æstetik og fællesskab.

I Fredericia kommune arbejder vi ud fra den styrkede læreplan, kommunens politik for børn, unge og uddannelse samt de 4 pejlemærker.

I Fredericia kommune ses alle børn som værdifulde og aktivt skabende borgere i demokratiske fællesskaber. Vi står sammen om at skabe den gode hverdag for alle børn og tror på at alle børn har et potentiale som vi sammen skal dyrke gennem meningsfulde fællesskaber og læringsmiljøer. Derfor skal udviklings og læringsmiljøer stimulere børnenes lyst til deltagelse, fantasi, sansning, leg, kreativitet og nysgerrighed.

Alle børn uanset baggrund og etnicitet, skal have en række varierede kulturelle oplevelser bl.a. gennem deltagelse i byens arrangementer og tilbud. Tilgangen til kunst og kultur tager afsæt i et legende og eksperimenterende læringsrum, hvor børn oplever, at være både tilskuer og aktive deltagere. Kunst og kultur skal være både for, med og af børn. Den kulturelle og æstetiske læreproces ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der forankres som ny viden og læring.

I Stendalen er vores mål at alle børn..... I gruppen kultur, æstetik og fællesskaber vælger vi at sætte ekstra fokus på pejlemærket Trivsel der omhandler at alle børn og unge vågner og glæder sig hver dag.

Stendalen er der særlig fokus på det enkelte barns mulighed for deltagelse og læring i aktiviteter og hverdagsrutiner. At hvert barn trives og skal have mulighed for at kunne deltage i små ligeværdige fællesskaber og derved bidrage til fællesskabet ud fra de kompetencer det besidder.

Samtidig har vi en vis grad af struktur. Dette for at skabe genkendelighed, forudsigelighed og rammer der gør, at børnene kan overskue og indgå i hverdagens aktiviteter og hverdagsrutiner. Derfor har vi opdelt dagene i forskellige pædagogiske tiltag der tager udgangspunkt i de 6 læreplanstemaerne, traditioner samt barnets mulighed for udvikling af almene kompetencer (livsduelighed).

Børnehaven Stendalen er indrettet med mulighed for, at børnene kan lege i små fællesskaber og finde inspiration til fantasifulde lege bl.a. i kraft af vores æstetiske eventyrgang. Rundt om i huset kan man se børnenes fine kreative produkter som tager afsæt i de 6 læreplanstemaer, traditioner og årstider.

Kreativiteten finder sted i forskellige læringsmiljøer (indenfor og udenfor) hvor forskellige materialer benyttes således, at barnet har mulighed for at fordybe sig og eksperimentere så barnet bliver nysgerrig på processen som ex udenfor med tegnekridt i forskellige farver, pensler til malning med vand, diverse legeredskaber til sandleg/madleg, tema legekasser, vores brønd med mulighed for vandleg samt vores udendørsinstrumenter og indenfor hvor der er perler til halskæder og armbånd, perleplader samt rørperler i mange farver, farveblyanter/tusser, papir og kopier til farvelægning, samt vores nyindrettede bevægelsesrum.

Derudover har vi, igennem året, tilbagevendende årstidsbestemte og traditionsrige aktiviteter såsom: fastelavn, fællessang, spire-urterdage, bedsteforældredag, skraldeuge, afholdelse af fødselsdage, motionsdag, lysfest og jul. Disse aktiviteter er for hele huset og tilrettelægges således, at alle børn har mulighed for deltagelse.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Personalegruppen er delt ind i 6 læreplansgrupper, der hver er ansvarlig for et læreplanstema. De planlægger pædagogiske udviklingsforløb ud fra målsætningen i det respektive læreplanstema. I hver læreplansgruppe sidder der så vidt muligt en repræsentant for hver stue i huset og som minimum er hver afdeling repræsenteret via en medarbejder. De enkelte medarbejdere i læreplansgruppen har et særligt ansvar for eget læreplanstema, og de udviklingsforløb der planlægges - herunder også et særligt ansvar for evaluering.

Der skal løbende henover året skrives iagttagelser, fortællinger eller anden dokumentation ind under evaluering. Den enkelte læreplansgruppe vurderer og beskriver, hvorledes de ønsker, evalueringen skal lægges ind. (ansvar for opgaver fordeles mellem teamets medlemmer) Det skal beskrives, hvem der har ansvar for evalueringen.

Der er fra september til august året efter planlagt 2 Læreplansmøder i møde-årshjulet, hvor læreplansgruppen samles og planlægger forløb, uddelegerer opgaver i gruppen, følger op på planlægning, evaluering osv. Derudover er der planlægningstimer i årsnormen afsat som puljetid til den enkelte pædagog til læreplansarbejde.

I forbindelse med det ordinære pædagogiske tilsyn hvert andet år, udarbejdes der nye indsatsområder, der understøtter den pædagogiske udvikling i læringsmiljøet. Indsatsområderne inddrages i læreplansarbejdet således at læreplansgrupperne udarbejder udviklingsplaner, der tager højde for den videre udvikling både for indsatsområderne og det enkelte læreplanstema. Den samlede evaluering tager således afsæt i både indsatsområderne fra det pædagogiske tilsyn, de styrkede læreplaner, de 4 kommunale pejlemærker og Politik for børn, unge og uddannelse.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Minimum en gang om året skal beskrivelsen for læreplanstemaet genbesøges og revideres.

Læreplansgruppens medlemmer er ansvarlige for at revidere beskrivelsen. På læreplansmøder evalueres der på indsatsområderne og udviklingsplaner for de 6 læreplanstemaer fx via spørgeskemaer, plenudrøftelser og i mindre grupper.

Der skal løbende skrives evalueringer ind under hvert læreplanstema, og de udviklingsforløb der knytter sig hertil. Læreplansgruppens medlemmer har et særligt ansvar for evalueringen af de pædagogiske udviklingsforløb.

Ved forløb, hvor der efterspørges evaluering fra hver enkelt gruppe, skal en pædagog fra den enkelte stue påtage sig ansvaret for at skrive evalueringen ind. (Børnegruppen spænder vidt i Stendalen og de pædagogiske udviklingsforløb gribes an på forskellig vis på de respektive grupper med afsæt i børnegruppens kompetencer.)